ZPS ZVEZA POTROŠNIKOV SLOVENIJE

Ministrstvo za finance
Župančičeva ulica 3

1000 Ljubljana

e-pošta: gp.mf@gov.si

Ljubljana, 17. 8. 2026

ZADEVA: Pripombe ZPS na predlog Zakona o dostopnosti in uporabi plačilnih sredstev (ZDUPS), EVA 2026-1611-0063

Spoštovani,

v okviru javne obravnave prenovljenega predloga Zakona o dostopnosti in uporabi plačilnih sredstev (v nadaljevanju: predlog zakona) vam Zveza potrošnikov Slovenije (ZPS) pošilja pripombe in konkretne predloge sprememb besedila.

Uvodoma pozdravljamo, da prenovljeni predlog upošteva več pripomb, ki smo jih podali v prvi javni razpravi 15. aprila 2026. V nadaljevanju po posameznih členih podajamo predloge za nadaljnje izboljšave, na koncu pa izpostavljamo tudi rešitve, ki jih ocenjujemo kot ugodne za potrošnike.

- **4. člen (izjeme od obveznega sprejemanja plačil v gotovini)**

Predlagamo, da se 2. točka prvega odstavka 4. člena dopolni tako, da se na koncu besedila, pred podpičjem, doda besedilo, ki se glasi:

»… ; razlogi za zavrnitev po tej točki se razlagajo ozko«.

Obrazložitev: Pozdravljamo, da predlog v tej točki uvaja besedo »izjemoma«, da dokazno breme za uveljavljanje izjeme nalaga ponudniku (drugi odstavek 4. člena) in da izrecno določa, da vnaprejšnja enostranska izključitev gotovine ni dopustna (3. točka prvega odstavka). Za preprečitev preširoke uporabe izjeme v praksi predlagamo še izrecno pravilo ozke razlage, kar je skladno z načelom sorazmernosti iz predloga uredbe EU o eurobankovcih in eurokovancih kot zakonitem plačilnem sredstvu.

- **8. člen (mreža in lastnosti bankomatov za potrošnike) in 33. člen (začetek uporabe)**

Predlagamo, da se prvi odstavek 8. člena dopolni z novim stavkom, ki se glasi:

> *»Za naselja z 1.000 ali manj prebivalci se zagotovi najmanj ena gotovinska točka v oddaljenosti največ 5 kilometrov po cesti od centra naselja, če je najbližja gotovinska točka od centra naselja oddaljena več kot 5 kilometrov«.*

Hkrati predlagamo, da se četrti odstavek 33. člena črta.

Obrazložitev: Jamstvo za bankomat ostaja vezano na naselja z več kot 1.000 prebivalci, zato razpršena podeželska naselja pod tem pragom — v katerih po ocenah živi približno 300.000 prebivalcev, pogosto starejših in najbolj odvisnih od gotovine — ostajajo brez zagotovljene bližnje gotovinske točke. Predlagana dopolnitev to premosti z dodatnim kriterijem razdalje. Četrti odstavek 33. člena določa, da do 31. decembra 2029 zadošča že 90-odstotna pokritost, s čimer polni 95-odstotni standard iz drugega odstavka 6. člena začne veljati šele leta 2030; glede na to, da gre za uresničevanje ustavne pravice do gotovine, je tako dolgo prehodno obdobje po naši oceni predolgo.

- **11. člen (omejitev nadomestil)**

Predlagamo, da se tretji odstavek 11. člena spremeni tako, da se glasi:

> *»(3) Kreditne institucije zagotovijo, da so dvigi in pologi eurobankovcev v poslovalnici katere koli kreditne institucije za potrošnika brezplačni brez številčne omejitve«.*

Obrazložitev: V marčevski različici predloga so bili dvigi in pologi bankovcev v poslovalnici katere koli kreditne institucije brezplačni brez številčne omejitve, kar smo izrecno pozdravili. Prenovljeni tretji odstavek to pravico pri kreditni instituciji, pri kateri potrošnik nima računa, omejuje na »najmanj pet« mesečno, kar za potrošnike, ki gotovinske storitve opravljajo pri drugi banki, pomeni krčenje pravic. Predlagamo ohranitev neomejene brezplačnosti.

Predlagamo, da se četrti odstavek 11. člena spremeni tako, da se glasi:

> *»(4) Kreditne institucije zagotovijo, da so dvigi in pologi eurokovancev v poslovalnici kreditne institucije za potrošnika brezplačni najmanj štirikrat mesečno, pri čemer posamezen dvig ali polog ne presega 50 eurokovancev; za upokojence in prejemnike socialnih transferjev število brezplačnih dvigov in pologov eurokovancev ni omejeno«.*

Obrazložitev: Omejitev na dva brezplačna dviga in dva pologa eurokovancev mesečno je za najranljivejše potrošnike, zlasti starejše, ki redno poslujejo z drobižem, po naši oceni prenizka in jih sili v plačevanje nadomestil za osnovno storitev, kar ni v duhu ustavne pravice do gotovine. Predlagamo zvišanje omejitve in ugodnejšo ureditev za ranljive skupine.

- **13. člen (obveznost sprejemanja elektronskih plačilnih sredstev) in 14. člen (izjeme)**

Predlagamo, da se drugi odstavek 13. člena dopolni z novim stavkom, ki se glasi:

> *»Ponudnik blaga ali storitev, ki uveljavlja izjemo iz 2. točke prvega odstavka 14. člena tega zakona in ne sprejema elektronskih plačilnih sredstev, na vhodu posamezne lokacije prodajnega mesta in pri blagajni, kjer potrošnik izvede plačilo, oziroma v primeru prodaje na daljavo na spletni strani ali na drug primeren način objavi jasno obvestilo, da sprejema izključno gotovino«.*

Obrazložitev: Ponudniki s čistimi prihodki od prodaje pod 10.000 eurov so izvzeti iz obveznosti sprejemanja elektronskih plačilnih sredstev (2. točka prvega odstavka 14. člena), izjema pa ni vezana na noben javni register ali obvezno razkritje. Potrošnik zato vnaprej ne more vedeti, ali ponudnik izjemo uveljavlja, in se ne more ustrezno pripraviti. Ker 13. člen že uvaja obvezno obvestilo o sprejemanih elektronskih plačilnih sredstvih, predlagamo, da se enaka obveznost obveščanja določi tudi za ponudnike, ki sprejemajo izključno gotovino.

- **14. člen (izjeme od zagotavljanja obveznosti prejemanja elektronskih plačilnih sredstev)**

Predlagamo, da se 5. točka prvega odstavka 14. člena spremeni tako, da se glasi:

> *»5. pri prodaji blaga ali storitev na prodajnih avtomatih, ki so bili v uporabi na dan uveljavitve tega zakona, in sicer najdlje pet let od uveljavitve tega zakona«.*

Obrazložitev: Pozdravljamo, da prodajni avtomati niso več uvrščeni med izjeme od obveznega sprejemanja gotovine. Trajno in brezpogojno izvzetje obstoječih avtomatov iz obveznosti sprejemanja elektronskih plačilnih sredstev pa lahko dejansko stanje ohranja vrsto let, saj so menjave naprav dolgotrajne. Predlagamo jasno določeno (a še vedno dovolj dolgo) prehodno obdobje, po katerem izjema preneha.

- **15. do 17. člen (brezplačni paket plačilnih storitev)**

Uvedbo brezplačnega paketa plačilnih storitev pozdravljamo kot pomemben korak k cenovni dostopnosti in finančni vključenosti. Predlagamo naslednje dopolnitve.

Predlagamo, da se v 16. členu doda nov odstavek, ki se glasi:

> *»Kreditna institucija zaradi zagotavljanja brezplačnega paketa ne sme zvišati nadomestil za druge plačilne storitve«.*

Obrazložitev: Ukrep ne sme voditi v zvišanje cen drugih bančnih storitev, s katerimi bi kreditne institucije nadomestile izpad prihodkov, saj bi v tem primeru zakon pomenil le prerazporeditev istega stroška na iste potrošnike, brez dejanskega prihranka. Predlagamo izrecno varovalko proti tovrstnemu prelivanju stroškov.

Predlagamo, da se v 15. členu jasno uredi razmerje med brezplačnim paketom in obstoječim osnovnim plačilnim računom, ki ga zahteva PAD direktiva[i].

Obrazložitev: Upravičenost do paketa je vezana na prejemanje rednih prejemkov (15. člen), pravica pa preneha, če potrošnik rednih prejemkov tri mesece ne prejema (17. člen). Prav najranljivejši — osebe brez stalnega naslova, brezdomci in nekateri tujci z zakonitim prebivanjem v Republiki Sloveniji — rednih prejemkov pogosto nimajo. Pravica do osnovnih plačilnih storitev v Sloveniji sicer že obstaja v obliki osnovnega plačilnega računa (PAD Direktiva 2014/92/EU, Zakon o plačilnih storitvah), z zakonsko omejenim nadomestilom. Ker sta paket in osnovni plačilni račun komplementarna, predlagamo, da zakon njuno razmerje jasno uredi, omogoči enostaven prehod na ugodnejšo možnost in zagotovi, da najranljivejši brez rednih prejemkov ne ostanejo brez zaščite. V ta namen bi zato predlagali, da se definicija »ranljiva skupina«, razširi tudi na tiste ranljive, ki ne prejemajo rednih prejemkov.

- **22. člen (presoja izpolnjevanja kriterijev in dodatni ukrepi) v povezavi z 21. členom — pravno varstvo potrošnika**

Predlagamo, da se v 22. členu poleg najkrajših določijo tudi najdaljši roki za posamezne faze postopka ter da se doda nov člen, ki se glasi:

> *»Potrošnik lahko pri Banki Slovenije vloži pobudo za presojo izpolnjevanja kriterijev iz III. poglavja tega zakona in za začetek postopka iz 22. člena tega zakona ter je obveščen o njenem izidu«.*

Obrazložitev: Pozdravljamo, da peti odstavek 22. člena za zadnjo fazo postopka uvaja tudi najdaljši rok (največ eno leto). Kljub temu zgodnejše faze (npr. rok, ki ni krajši od 30 dni po prvem nadzorniškem pismu) nimajo zgornje omejitve, zato se lahko celoten postopek razteza bistveno čez obdobje leta dni, v tem času pa potrošniki ostajajo brez gotovinske točke. Poleg tega potrošnik — kot primarni naslovnik zakona — ni predviden kot udeleženec postopka, nima pravice sam sprožiti nadzora in ni obveščen o izidu. Zaradi učinkovitega pravnega varstva predlagamo določitev najdaljših rokov za vse faze postopka in izrecno pravico potrošnika do vložitve pobude.

Ob zaključku bi želeli izrecno pozdraviti še rešitve prenovljenega predloga, ki so potrošnikom prijaznejše kot v prejšnjem predlogu: bistveno izboljšana ureditev izjem od obveznega sprejemanja gotovine (4. člen); uvrstitev prodajnih avtomatov med zavezance za sprejemanje gotovine; uvedba splošnega cilja geografske dostopnosti gotovine (drugi odstavek 6. člena); uvedba brezplačnega paketa plačilnih storitev (15. do 17. člen) ter določitev prekrškovnih sankcij in administrativnih ukrepov (23. ter 26. do 29. člen), ki krepijo izvršljivost zakona.

Dopisu prilagamo tudi naše ostale pripombe in komentarje, ki smo jih podali v prvi javni razpravi. Za morebitna dodatna pojasnila in konstruktivno sodelovanje v strokovnih razpravah smo vam z veseljem na voljo.

Lepo vas pozdravljamo,

Jasmina Bevc Bahar
predsednica Zveze potrošnikov Slovenije

Zveza potrošnikov Slovenije - društvo
Tržaška cesta 2
SI - 1000 LJUBLJANA

Priloga:
- navedena

[i] Directive 2014/92/EU of the European Parliament and of the Council of 23 July 2014 on the comparability of fees related to payment accounts, payment account switching and access to payment accounts with basic features https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/92/oj